

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๕๖

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

เรื่อง หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าขอให้วินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่ายื่นคำร้องลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง พรรคชีวิตที่ดีกว่าได้แก้ไขข้อบังคับพรรคหลายข้อและได้รับความเห็นชอบให้แก้ไขได้จากที่ประชุมใหญ่ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ พรรคชีวิตที่ดีกว่าได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องนำมาตรา ๑๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพื่อเป็นแนวพิจารณาข้อบังคับพรรคการเมือง มีลักษณะขัดต่อมาตรา ๑๐ หรือไม่ จากการพิจารณาของนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับเพียงบางส่วนไม่ครบถ้วนตามที่พรรคชีวิตที่ดีกว่าแก้ไขเปลี่ยนแปลง โดยอ้างเหตุผลที่ไม่ตอบรับบางส่วนนั้นว่า เนื้อหาอาจไม่สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับพรรคอาจมีปัญหา ข้อกฎหมายและการปฏิบัติ จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง จากเหตุผลที่ยกมานายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้นำมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาเป็นแนวพิจารณา ซึ่งข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่ามิได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ขัดกับหลักตามมาตรา ๑๐ แต่อย่างใดเลย นายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมไม่มีอำนาจที่จะไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคของพรรคชีวิตที่ดีกว่า และไม่มีอำนาจขยายเวลาตอบรับเกินกว่ากำหนดสามสิบวันตามที่กฎหมายกำหนด พรรคชีวิตที่ดีกว่าเห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมืองละเลยและฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีหน้าที่พึงปฏิบัติให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมายทั้งๆ ที่พรรคการเมืองปฏิบัติครบถ้วนถูกต้องแล้ว การให้พรรคการเมืองชี้แจงบางประการไม่ใช่เรื่องเอกสารไม่ครบถ้วนย่อมไม่เป็นเหตุให้ขยายเวลาที่นายทะเบียนพึงปฏิบัติตามกฎหมายออกไปได้

พรรคชีวิตที่ดีกว่าจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๔ ดังนี้

๑. นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองที่ไม่ขัดมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยพรรคการเมืองปฏิบัติถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายแล้วได้หรือไม่

๒. นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจขยายเวลาปฏิบัติที่นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในแต่ละมาตราโดยมิได้มีบทบัญญัติให้อำนาจขยายเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ถือปฏิบัติเอาไว้ได้หรือไม่

๓. การให้พรรคการเมืองชี้แจงจะเป็นเหตุให้นายทะเบียนมีอำนาจขยายเวลาฟังปฏิบัติตามกฎหมายออกไปได้หรือไม่

สำหรับข้อบังคับที่นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าข้อ ๕ ข้อ ๑๕ ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง ข้อ ๒๘ ข้อ ๓๑ ข้อ ๓๕ ข้อ ๔๒ ข้อ ๔๗ และข้อ ๕๕ รายละเอียดตามสำเนาประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามนัยมาตรา ๓๓ วรรคสี่ และมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนข้อบังคับพรรคที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าพร้อมเหตุผลที่ไม่ตอบรับปรากฏในหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ ลต (ทบพ) ๐๔๐๑/๒๖๓๖ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๕ ที่มีถึงหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า

พรรคชีวิตที่ดีกว่าจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และมีมติให้รับคำร้องของหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าเพื่อวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ พร้อมทั้งแจ้งหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าทราบ และส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบให้นายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ถูกร้องเพื่อให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

หัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่าได้มีคำร้องเพิ่มเติมลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ถึงพรรคชีวิตที่ดีกว่าแจ้งว่าได้ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้วพบว่าพรรคชีวิตที่ดีกว่าจัดส่งเอกสารหลักฐาน

ไม่ถูกต้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ให้จัดส่งเอกสารเพิ่มเติม พรรคชีวิตที่ดีกว่าเห็นว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง บัญญัติให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมาตรา ๑๔ วรรคสองและวรรคสาม ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบและให้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจากพรรคชีวิตที่ดีกว่า พรรคชีวิตที่ดีกว่าจึงเห็นว่านายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ยึดกฎหมายที่ให้พิจารณาตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงกรรมการภายในเวลาที่กำหนด คือ สามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๖ ไม่รับคำร้องเพิ่มเติมของพรรคชีวิตที่ดีกว่าไว้พิจารณา เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ร้องจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้ว หากผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงจะใช้สิทธิโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเพิ่มเติมให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึงศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชีวิตที่ดีกว่า โดยเฉพาะเหตุผลที่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้สอบถามเหตุผลในการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจากหัวหน้าพรรคชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งพรรคชีวิตที่ดีกว่าชี้แจงว่าคำนึงถึงการบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไม่ขัดกับหลักกฎหมายโดยพรรคไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตและหากเกิดปัญหาขึ้นพรรคจะหาทางแก้ไขต่อไปนั้น แสดงให้เห็นว่าพรรคชีวิตที่ดีกว่าได้มุ่งเน้นการบริหารงานเฉพาะหน้าไม่มีการเตรียมการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ และเมื่อได้พิจารณาถึงเนื้อหาอาจไม่สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับพรรคเดิมในข้ออื่น เช่น การตั้งกรรมการสาขาพรรค ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรา ๑๑ (๕) การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติจัดตั้งสาขาพรรค ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับข้อบังคับพรรคเดิม ข้อ ๒๑ (๘) ที่กำหนดให้อำนาจการอนุมัติจัดตั้งสาขาพรรคเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรค การเปลี่ยนแปลงโดยยกเลิกอำนาจของหัวหน้าพรรคในการแต่งตั้งกรรมการบริหารพรรคทำหน้าที่แทนตำแหน่งที่ว่างอาจทำให้เกิดปัญหาบางอย่าง เช่น การรับรองงบการเงิน ซึ่งที่ประชุมใหญ่พรรคอนุมัติแล้ว

ต้องให้หัวหน้าพรรคและเหรัญญิกพรรคร่วมรับรองความถูกต้องเพื่อส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๔๐ เป็นต้น จึงพิจารณาเห็นว่า ถ้าตอบรับไปแล้วอาจมีปัญหาในข้อกฎหมายและการปฏิบัติ ซึ่งข้อบังคับเดิมก็สามารถใช้ปฏิบัติได้ แม้ว่าจะไม่มีการแก้ไขข้อบังคับดังกล่าว จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๔ เฉพาะข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ พร้อมทั้งแจ้งเหตุผลให้พรรคชีวิตที่ดีกว่าทราบด้วย

เมื่อพิจารณาคำร้องของพรรคชีวิตที่ดีกว่า และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของนายทะเบียน พรรคการเมืองแล้วเห็นว่า ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ คำสั่งไม่ตอบรับการ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๓๓ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑๐ “พรรคการเมืองต้องมีนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิด ความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ขัดต่อ กฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๔ “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะ คล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่น ที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้ง
พรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
คำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง
หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือ
ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕)
ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้ง
พรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗ “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง
ของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาด
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้วให้นายทะเบียนปฏิบัติตามนั้น”

มาตรา ๓๓ “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองหรือรายการ
ตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐
ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อพิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน
และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้
นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
ในหมวดที่ว่าด้วยการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง โดยเฉพาะบทบัญญัติ
ในมาตรา ๓๓ ที่ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองดูแลการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง
ข้อบังคับพรรคการเมือง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน
พรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว
และการเปลี่ยนแปลงจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียนพรรคการเมือง
โดยให้นำเรื่องคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ และการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อ

วินิจฉัยชี้ขาด กรณีผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยอนุโลม บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่าได้ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองควบคุมดูแลการจัดตั้งพรรคการเมือง และควบคุมการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองดำเนินการตามเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนที่ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น โดยเฉพาะการจดทะเบียนการเลือกตั้งในการดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองคือประธานกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯลฯ และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนั้น การให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองดูแลพรรคการเมืองในเรื่องนโยบายของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และกิจการอื่นๆ ของพรรคการเมือง จึงเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่กำหนดให้มีองค์กรอิสระมีความเป็นกลางรับผิดชอบจัดการเลือกตั้งทุกระดับและควบคุมการดำเนินงานของพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีอำนาจไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗

สำหรับข้อบังคับที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคชีวิตที่ดีกว่า คือ ข้อบังคับพรรคข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองมีเหตุผล ดังนี้

๑. การยกเลิกข้อบังคับพรรคข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ทำให้พรรคไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ที่ว่างลงได้ อาจทำให้กรรมการบริหารพรรคมีจำนวนไม่ครบตามกฎหมาย และการดำเนินกิจกรรมของพรรคไม่เป็นไปตามกฎหมายด้วย

๒. การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๒๗ เพื่อให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจในการพิจารณาจัดตั้งสาขาพรรค จะขัดหรือแย้งกับอำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๒๑ (๘) ที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจในการจัดตั้งสาขาพรรคโดยการเลือกตั้ง

๓. การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๒๕ ขัดกับมาตรา ๑๑ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้ตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแทนการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยหลักการในระบอบประชาธิปไตย

๕. การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๔๐ เกี่ยวกับจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคองค์ประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนจากข้อบังคับเดิมองค์ประชุมไม่น้อยกว่าสามสิบคน ไม่ชอบด้วยหลักการในระบอบประชาธิปไตย

๕. การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๔๔ เกี่ยวกับการประชุมใหญ่สาขาพรรคโดยใช้ข้อความว่า “คณะกรรมการสาขาพรรคควรจัดประชุมใหญ่สาขาพรรคปีละครั้ง” ไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและสภาพบังคับ ไม่ชอบด้วยการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๖. การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคข้อ ๔๕ เกี่ยวกับจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สาขาพรรคไม่น้อยกว่าเก้าคนจากข้อบังคับเดิมองค์ประชุมอย่างน้อยสิบห้าคน ไม่ชอบด้วยหลักการในระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเหตุผลที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าทั้ง ๖ ข้อ แล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองมีเหตุผลที่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า โดยเฉพาะข้อ ๒๐ วรรคสอง (๑๐) ข้อ ๔๔ ทำให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคไม่เป็นไปตามกฎหมาย ส่วนข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๕ การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับไม่ชอบด้วยหลักการในระบอบประชาธิปไตย บทบัญญัติของกฎหมายและข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่าข้ออื่นๆ จึงเป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ คำร้องของพรรคชีวิตที่ดีกว่าฟังไม่ขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า คำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า ข้อ ๒๐ วรรคสอง ข้อ ๒๗ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ ของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ แล้ว

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ